

Klimatilpasningsstrategi for Indre Østfold kommune

Handlingsplan

Vedlegg til klimatilpasningstrategi, vedtatt 29. mars 2022

Mål i kommuneplanen:

Å redusere konsekvensene av klimaendringene

Fokusområder i kommuneplanen:

- ha et framtidrettet vann- og avløpssystem der vi tar hensyn til befolkningsøkning og endringer i klimatiske forhold ved oppgradering og utbygging
- sørge for infiltrasjon og fordrøyning av overvannet og sikre flomveier
- gjøre samfunnet mer motstandsdyktig mot følgene av temperaturøkninger og ekstremvær

Arealstrategi nr. 6 i kommuneplanen:

Det skal planlegges for å minimere skader forårsaket av klimaendringer. Naturbaserte og flerfunksjonelle overvannsløsninger skal foretrekkes.

Kommunens fem overordnede strategier for klimatilpasning (forslag):

1. Kommunen skal tilegne seg relevant **kunnskap**, og forvalte, tilgjengeliggjøre og formidle kunnskapen på tvers av sektorer i kommunen og utad til innbyggere, utbyggere og andre aktører.
2. Klimatilpasning skal ligge til grunn for kommunens **tjenester og drift**, slik at kommunens evne til å tåle klimaendringer styrkes.
3. Gjennom **planer, saksbehandling** og rådgivning skal kommunen stille tydelige krav til klimatilpasning
4. Klimatilpasningsarbeidet i kommunen skal legge langsiktige, **samfunnsøkonomiske** prinsipper og bærekraftsdimensjonene til grunn.
5. Kommunen skal prioritere **naturbaserte** løsninger i sitt arbeid med klimatilpasning

Handlingsplanens tiltak er sortert etter de fire første strategiene, mens den 5. strategien er et gjennomgående prinsipp som vurderes ved gjennomføring av alle tiltakene.

Fagområde		Tiltak	Tidsplan	Ansvarlig	Kostnad	Merknad
Strategi 1: Kommunen skal tilegne seg relevant kunnskap, og forvalte, tilgjengeliggjøre og formidle kunnskapen på tvers av sektorer i kommunen og utad til innbyggere, utbyggere og andre aktører.						
Overordnet ledelse	1	Inkludere klimatilpasning i alle relevante nye planer og strategier	Løpende	Kommunedirektør Ledergruppa, politikere		
Innbyggerdialog, Informasjon, rådgiving	2	Informere innbyggerne om klimarelaterte problemer og kostnader disse kan føre til	2022 deretter løpende	Kommunikasjons-sjef Plan, byggesak, VA, landbruk, beredskap, innbyggertorg, oppvekst, helse		Nettside, innbyggermøter etc
Plan og teknikk	3	Rådgiving i forbindelse med planlegging og saksbehandling	2022 deretter løpende	Direktør plan og teknikk Plan, byggesak, geodata, VA, landbruk		Rutiner i Compilo.
	4	Kompetansebygging internt	Løpende	Direktør plan og teknikk		Politisk og administrativt.
	5	Kompetansebygging entreprenører	2023	Direktør plan og teknikk Landbruk, VA, plan, anskaffelser, prosjekt		
	6	Stille krav til klimatilpasningskompetanse i relevante anskaffelser	2022 deretter løpende	Enhetsleder anskaffelser		Rutine i Compilo
	7	Gjennomføre sårbarhetsanalyser og oppdatere klimatilpasningsplanen minst hvert 5. år.	2027	Direktør plan og teknikk Seksjonsledere og enhetsledere, klimatilpasnings-nettverk, beredskap		Forutsetter at kartlegging av sårbare områder følges opp kontinuerlig.
	8	Etablere et klimatilpasningsnettverk internt i kommunen.	2022	Direktør plan og teknikk Seksjonsledere og enhetsledere		Internt nettverket får pådriveransvar for klimatilpasning.

Fagområde		Tiltak	Tidsplan	Ansvarlig	Kostnad	Merknad
		Arbeide for etablering av interkommunalt klimatilpasningsnettverk i Østfold				Regionalt nettverk skal bidra til kompetanseheving, erfaringsutveksling og samarbeid.
Politikk og samfunn	9	Lage kartoversikt og vurdere risikoen for kulturminner og -miljøer som er utsatt for klimaendringer	2022-23	Enhetsleder stedsutvikling og frivillighet Kultur, friluftsliv, naturforvaltning, byggesak, eiendom, VA, plan, geodata		
	10	Sikre oppfølging og vedlikehold av utsatte kulturminner og kulturmiljøer	2026	Enhetsleder stedsutvikling og frivillighet Eiendom, kultur		
Plan og teknikk, naturforvaltning	11	Vurdere klimarisiko for naturverdier	2023	Enhetsleder plan/landbruk Plan, landbruk, klimatilpasningsnettverket, geodata		
	12	Restaurere våtmark	2026	Enhetsleder landbruk Plan, landbruk, klimatilpasningsnettverket, geodata		Legges inn i naturmangfoldplan. Frivillig tiltak for grunneier
	13	Kunnskap om ny artssammensetning og nye arter og forvaltning av disse	2024	Enhetsleder landbruk Kommunikasjon, helse, plan		Insekter, pattedyr, planter mm
Helse	14	Opparbeide kunnskap om helseproblemer forårsaket av endret klima	2023	Enhetsleder legetjenester og miljørettet helsevern Folkehelse, klimatilpasningsnettverket		Vektoroverførte (overført av bærere som mygg og flått) og vannbårne sykdommer

Fagområde		Tiltak	Tidsplan	Ansvarlig	Kostnad	Merknad
	15	Vurdere risiko for vannbårne sykdommer ved økt nedbørsmengde Vurdere helserisiko ved frigjøring av miljøgifter fra deponier – Endringer i lokal luftkvalitet – bakkenært ozon/ økt dødelighet	2023	Enhetsleder legetjenester og miljørettet helsevern		Drikkevannskilder, badevann, rekreasjonsområder. Skaffe bedre oversikt over gamle deponier, risiko for avrenning til vann
Næringsliv	16	Ha dialog om klimarisiko og muligheter for klimatilpasning med næringslivet.	Løpende	Direktør Politikk og samfunn Klimatilpasningsnettverket, kommunikasjon, innkjøp, næring, landbruk og plan		
Strategi 2: Klimatilpasning skal ligge til grunn for kommunens tjenester og drift, slik at kommunens evne til å tåle klimaendringer styrkes.						
Eiendom	17	Kartlegge kommunens bygg, inkludert tekniske bygg, med tanke på klimasårbarhet og risiko for påvirkning av klimaendringer	I et 5-10-års-perspektiv	Enhetsleder FDV Eiendom, byggesak, klimatilpasningsnettverket og teknikk		
	18	Utarbeide rutiner for klimatilpasning ved bygging, rehabilitering, vedlikehold og drift av kommunens bygg og anlegg herunder veier, parker mm.	2022-23	Enhetsleder FDV VA, enhetsleder vei, friluft og bymiljø, plan, byggesak prosjekt, oppvekst		Utforme sjekklister
	19	Hindre trefall og gjennomføre klimatilpasset skogsdrift på kommunens arealer	Løpende	Enhetsleder vei, friluft og bymiljø		Forebyggende arbeid

Fagområde		Tiltak	Tidsplan	Ansvarlig	Kostnad	Merknad
				VA-drift, FDV, plan, landbruk		
	20	Klimatilpasning av bygg og utearealer: <ul style="list-style-type: none"> • Solskjerming • Luftkjøling i bygg • Overvannstiltak 	Løpende	Seksjonsleder eiendom Prosjekt Helse Oppvekst		Prioritere ut fra sårbarhet til brukere av bygg.
Kommunalteknikk	21	Kartlegge sårbare VA-anlegg	2022	Enhetsleder VA Geodata		Del av ROS-analyse for vann og avløp
	22	Kartlegge kommunens veier med tanke på klimasårbarhet og risiko for påvirkning av klimaendringer	2023	Enhetsleder vei, friluft og bymiljø Geodata, klimatilpasningsnettverket, vei, VA		Gjelder veier, broer og anlegg/kummer knyttet til disse.
	23	Rutiner for oppfølging av algeoppblomstringer og forekomst av tarmbakterier i badevann	2022	Vei, friluft og bymiljø Miljørettet helsevern VA, Kommunikasjon		
Eiendom/kommunalteknikk	24	Strø/måke for å forhindre fallskader	Løpende	Enhetsleder vei, friluft og bymiljø FDV		
Strategi 3:						
Gjennom planer, saksbehandling og rådgivning skal kommunen stille tydelige krav til klimatilpasning						
Plan	25	Ved arbeidet med ny arealdel til kommuneplanen (KPA) skal det: <ol style="list-style-type: none"> 1. lages bestemmelser knyttet til 	2022/2023	Enhetsleder plan VA, landbruk, byggesak, vei, friluft og bymiljø, klimatilpasningsnettverk, plan		Overvannsveileder og Blågrønn faktor (BGF) tas inn i bestemmelser.

Fagområde		Tiltak	Tidsplan	Ansvarlig	Kostnad	Merknad
		<p>overvannshåndtering, flomveier og skredfare.</p> <p>2. sikres arealer og naturtyper med betydning for klimatilpasning i planen.</p> <p>3. Vurdere om noen områder med lav overvannskapasitet har behov for hensynssone i arealdelen</p> <p>4. Vurdere om summen av tiltak i et område kan øke risiko for ras/skred</p>				<p>Ad 25-3. Se tiltak 29</p> <p>Ad 25.4: I områder der overvann kan skape fare: Se på summen av eksisterende utbygging, fortetting, nye byggeområder, tette flater, drenering fra LNF-områder og hogst.</p>
	26	Ved arbeidet med nye reguleringsplaner skal det lages bestemmelser knyttet til overvannshåndtering, flomveier, <u>skredfare</u> og andre tilpasningstiltak.	Kontinuerlig	Enhetsleder plan Byggesak		Baseres på overvannsveileder og Blågrønn faktor (BGF)
Byggesak	27	Byggesak skal komme med innspill til utbyggere til håndtering av klimatilpasning ved endrede nasjonale byggeregler og ved revidering av lokale arealplaner med veiledere.	Løpende	Enhetsleder byggesak		Innspillene skal bidra til å sikre gode bærekraftige rammer, som ivaretas i byggesaker.
	28	Byggesak skal følge opp lokale planer slik at klimarelaterte utfordringer følges opp.	Løpende	Enhetsleder byggesak		Påse at overvannshåndtering er belagt med ansvar i byggesaker.

Fagområde		Tiltak	Tidsplan	Ansvarlig	Kostnad	Merknad
Kommunalteknikk	29	Kartlegge kapasiteten i overvannshåndteringen med tanke på å avdekke risiko for oversvømmelser.	2022	Enhetsleder VA Geodata, VA		Vil være et innspill til kommuneplanens arealdel.
	30	Kommunen skal bidra til at overvann brukes som landskapselement i grønnstrukturen og arbeide for at bekker åpnes.	Løpende	Enhetsleder vei, friluft og bymiljø Plan, VA, landbruk		
	31	Utarbeide planbestemmelser knyttet til klimatilpasning ved regulering av uteområder på kommunal grunn	2022	Enhetsleder vei, friluft og bymiljø Enhetsleder FDV		
	32	Revidere overvannsveileder og ta inn blågrønn faktor (BGF) i denne.	2022	Enhetsleder VA Plan Byggesak VA		
	33	Revidere VA-norm og sanitærreglement.	2022/2023	Enhetsleder VA Plan, VA		
	34	Revidere flomveikartet og foreslå tiltak for å sikre flomveier og å etablere blågrønne løsninger som reduserer flomrisiko	2022	Enhetsleder VA Geodata, VA-drift, klima, veidrift, eiendom, landbruk, plan		
	35	Utarbeide en plan for sanering av AF-ledninger	2022	Enhetsleder VA		AF-ledninger er fellesledninger for overvann og spillvann (kloakk). Gjennomføres i kommunedelplan for vann og avløp

Fagområde		Tiltak	Tidsplan	Ansvarlig	Kostnad	Merknad
	36	Kartlegging av feil i overvann- og spillvannsnettet	2023	Enhetsleder VA		
	37	Utkobling av taknedløp der det gir mest effekt. Både gjennom pålegg og informasjonskampanjer	2023-2026	Enhetsleder VA		Fremmedvanns-kartlegging vil vise hvor tiltaket gir mest effekt, saneringsområder, og store bedrifter.
Landbruk	38	Ha tydelig fokus på klimatilpasning ved forvaltning av tilskuddsordningene SMIL og NMSK, samt drenering. Oppfordre bønder til å gjøre årlige miljøtiltak som gis tilskudd gjennom RMP.	Løpende	Enhetsleder landbruk		Se forklaring på forkortelser under tabellen
	39	Oppfordre bønder til å få miljø- og klimarådgivning på gårdsnivå	Løpende	Enhetsleder landbruk		Rådgivingen gjennomføres i regi av rådgivingstjenester og andre
	40	Implementere 3-trinnsstrategien i forvaltning av skog og myr og på dyrka og dyrkbar mark.	Løpende	Enhetsleder landbruk Plan, klimatilpasningsnettverk		De tre trinnene for vannforvaltning er infiltrere, fordrøye og sikre flomveier.
Strategi 4: Klimatilpasningsarbeidet i kommunen skal legge langsiktige, samfunnsøkonomiske prinsipper og bærekraftsdimensjonene til grunn.						
Beredskap	41	Innarbeide klimarisiko i kommunens beredskapsplan.	2022-23	Beredskapsansvarlig klimatilpasningsnettverk, plan, folkehelse, MHV, VA		

Fagområde		Tiltak	Tidsplan	Ansvarlig	Kostnad	Merknad
	42	Oppgradering av utstyr og opplæring av mannskaper mht. klimarelaterte hendelser.	Løpende	Beredskapsansvarlig klimatilpasningsnettverk, innkjøp		
Plan	43	Kommunens overordnede planverk må ivareta samfunnsøkonomiske prinsipper.	Løpende	Direktør plan og teknikk Økonomi, plan, folkehelse, VA		Gjelder spesielt ved utbyggingsprosjekter, arealplaner mv.
Eiendom	44	Kommunale prosjekter (utbygginger) planlegges mht. lang levetid og lave vedlikeholdskostnader.	Løpende	Enhetsleder prosjekt klimatilpasningsnettverk, innkjøp, FDV, VA		Prioritere de mest effektive tiltakene først.

Tegnforklaring og forkortelser

Behov for ekstra finansiering

Finansieres innenfor selvkost (økte gebyrer)

Kostnader tas innen enhetenes eget budsjett og med egne fagfolk

AF	Avløp fellesledning (fellesledninger for overvann og spillvann)
FDV	Forvaltning, drift og vedlikehold (kommunal enhet)
KPA	Kommuneplan
MHV	Miljørettet helsevern
NVE	Norges vassdrags- og energidirektorat
NMSK	Nærings- og miljøtiltak i skogbruket - tilskuddsordning
PTE	Plan og teknikk (kommunalområde)
RMP	Regionalt miljøprogram - tilskuddsordning
ROS	Risiko og sårbarhet
SMIL	Spesielle miljøtiltak i jordbruket - tilskuddsordning
SVV	Statens vegvesen
VA	Vann og avløp (kommunal enhet)
VFB	Vei, friluft og bymiljø (kommunal enhet)